

Raport z warsztatów ko-kreacyjnych.

Współtworzenie założeń do koncepcji ekodoradcy ds. klimatu i energii w powiecie w ramach programu LIFE.

Podmiot prowadzący:

Krakowski Park Technologiczny Sp. z o. o.

Ul. Podole 60, 30-394 Kraków

Autorzy:

Agnieszka Włodarczyk-Gębik, Monika Machowska, Aleksandra Gabriel, Urszula Woźniak

Podmiot zamawiający:

Województwo Małopolskie

ul. Basztowa 22, 31-156 Kraków

Odbiorca:

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Departament SR

ul. Basztowa 22, 31-156 Kraków

881599 — EKOMALOPOLSKA — LIFE-TA-2019

Projekt pn. „Technical Assistance for the LIFE IP - Implementation of the Action Plan for Climate and Energy for the Małopolska Region (EKOMALOPOLSKA)”, współfinansowany ze środków instrumentu finansowego LIFE w ramach środków Unii Europejskiej.

Spis treści:

Spis treści

.....	1
1. Wprowadzenie	5
2. Założenia organizacyjne	5
3. Metodologia pracy na warsztatach.....	6
4. Przygotowanie do warsztatów	8
5. Przebieg warsztatów	9
5.1. Warsztat #1	9
5.2. Warsztat #2.	14
6. Podsumowanie	19
Załącznik 1: Karty rozwoju pomysłu.....	21
Załącznik 2: Lista propozycji działań	25

1. Wprowadzenie

Krakowski Park Technologiczny na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego przygotował i podjął się moderacji procesu współtworzenia założeń do nowego projektu przygotowywanego w ramach programu LIFE.

Celem niniejszego opracowania jest wypracowanie koncepcji ekodoradcy ds. klimatu i energii w powiecie, w tym jego kompetencji i oraz relacji z kluczowymi interesariuszami.

Proces został podzielony na następujące etapy:

- analiza stanu obecnego, konsultacje z UMWM i opracowanie metodologii pracy warsztatowej
- ankieta rozesłana do starostw powiatowych i urzędów miast na prawach powiatu (6 – 12 grudnia 2019)
- pierwsze warsztaty kokreacyjne (16 grudnia 2019)
- raport z warsztatów (przesłany uczestnikom warsztatów – 10 stycznia 2020)
- drugie warsztaty kokreacyjne (24 stycznia 2020)
- podsumowanie procesu w formie zbiorczego raportu wraz z rekomendacjami (przesłany do UMWM do 10 lutego 2020)

Do udziału w procesie zostali zaproszeni przedstawiciele 19 starostw powiatowych i 3 urzędów miast na prawach powiatu z województwa małopolskiego.

2. Założenia organizacyjne

Krakowski Park Technologiczny jako partner Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego od ponad roku angażuje się i wspiera władze Małopolski w procesie konsultacji oraz włączenia interesariuszy w proces aktualizacji Programu ochrony powietrza dla Małopolski. W grudniu 2019 roku współpraca została rozszerzona o udział w procesie współtworzenia założeń do nowego projektu przygotowywanego w ramach programu LIFE.

Projekt zintegrowany LIFE „Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze” nakierowany jest na wzmocnienie i przyspieszenie działań służących poprawie jakości powietrza, które zostały zaplanowane w ramach Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego i Regionalnym Planie Działań dla Klimatu i Energii, prowadzonych na poziomie regionalnym. Główne działania projektu obejmują

- powstanie sieci ekodoradców w gminach w Małopolsce, którzy będą wspierać wdrażanie Programu ochrony powietrza, będą pozyskiwać środki zewnętrzne na działania ograniczające emisję zanieczyszczeń oraz mobilizować mieszkańców do włączenia się w te działania,
- doradztwo dla mieszkańców Małopolski w zakresie najbardziej efektywnych sposobów ograniczenia emisji i źródeł finansowania, w tym zapobieganie ubóstwu energetycznemu poprzez działania służące oszczędności kosztów energii,

- centrum Kompetencji na poziomie regionalnym, obejmujące szkolenia i bazę wiedzy dla wszystkich samorządów lokalnych, aby wspomóc gminy w realizacji prowadzonych działań,
- wzmocnienie doradztwa i obsługi administracyjnej dla mieszkańców Krakowa w zakresie likwidacji starych pieców i kotłów na paliwa stałe, w tym uruchomienie punktów informacyjnych, w których udzielana będzie pomoc osobom zainteresowanym ubieganiem się o dofinansowanie przedsięwzięć oszczędzających energię,
- narzędzie do modelowania w wysokiej rozdzielczości rozkładu zanieczyszczeń w Krakowie,
- międzyregionalna baza źródeł emisji dla Małopolski, Śląska, Czech i Słowacji wraz z modelowaniem jakości powietrza.

Równoległe do działań podejmowanych na poziomie samorządu gminnego, w celu wzmocnienia działań i wykorzystania różnorodnych form współpracy oraz poprawy ich efektywności, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w ramach programu LIFE EkoMałopolska podjął starania o stworzenie stanowiska ekodoradcy na poziomie powiatu.

3. Metodologia pracy na warsztatach

Praca na warsztatach obejmowała kilka form:

- ankieta online
- praca grupowa
- praca warsztatowa
- FGI (Focus group interview - wywiad grupowy zogniskowany)

Każdorazowo na potrzeby prowadzenia warsztatów dobierane były właściwe formy realizacji zadania i opracowywane autorskie narzędzia pracy grupowej.

Metodologia design thinking zastosowana w procesie kokreacji zadań ekodoradcy w powiecie, pozwoliła na twórcze podejście i tworzenie nowych, innowacyjnych rozwiązań, dopuszczające również analizę pomysłów, obecnie niemożliwych do realizacji, ale o dużym potencjale kreatywności. Uczestnicy procesu aktywnie tworzyli zarówno standardowe jak i niekonwencjonalne rozwiązania. Rozmawiając i słuchając siebie nawzajem mogli poszerzyć spektrum zrozumienia kontekstu problemu, zyskując świeże spojrzenie na daną sytuację, przedefiniować problem, aby zaproponować nowe rozwiązania. Rozwiązania te nie były poddawane

ocenie merytorycznej ani głosowaniu, a wszystkie pomysły zostały spisane i zaprezentowane podczas sesji podsumowującej.

Zespół moderatorów

W skład zespołu realizującego warsztaty weszli pracownicy KPT posiadający doświadczenie zarówno w zakresie prowadzenia procesów projektowych oraz badań i testów w ramach living labu zgodnie z metodologią design thinking.

Agnieszka Włodarczyk-Gębik

Menadżer z doświadczeniem w sektorze finansowym oraz FMCG, m.in. w zakresie product placement dla koncernu Sainsbury's Supermarkets Ltd. Od 2008 roku aktywnie współpracuje z sektorem publicznym. Pracowała z Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim, odpowiedzialna za analizy gospodarcze, współpracę z inwestorami oraz temat partnerstwa publiczno-prywatnego. Koordynatorka projektu SMART_KOM. Kraków w sieci inteligentnych miast, finansowanego z MRPO 2007-2017 oraz projektów międzynarodowych Transnational Technology Transfer Agents finansowanego z Erasmus+ oraz SISCODE z Horyzontu 2020. Koordynatorka badań w ramach Kraków Living Lab - autorka i współautorka między innymi raportów pilotażu usługi living lab na zlecenie UMWM, testów aplikacji Pielgrzym na Światowe Dni Młodzieży 2016 r. czy projektu Kraków-Wrocław LivingLab. Absolwentka Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz studiów podyplomowych w zakresie rozwoju regionalnego i MŚP. Moderatorka warsztatów design thinking and UDI realizowanych na zlecenie instytucji publicznych i biznesu. Absolwentka szeregu kursów z zakresu design thinking.

Monika Machowska

Project manager, doświadczenie zawodowe zdobywała w pracując dla Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz Polsko-Niemieckiej Izbie Przemysłowo – Handlowej. Posiada blisko 20 letnie doświadczenie realizacji projektów międzynarodowych oraz projektów krajowych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Od 2008 pracuje jako project manager w Dziale Parku Technologicznego, odpowiadając za projekty związane z przedsiębiorczością i wsparciem firm, rozwojem nowych technologii, rozwojem usług dla klientów Parku. W latach 2011-2015 była odpowiedzialna za projekt uruchomienia Małopolskiego Parku Technologii Informacyjnych, nowego ośrodka KPT dedykowanego dla 100 innowacyjnych firm z branży IT. W Dziale Parku, oprócz projektów, odpowiada za wsparcie dla lokatorów ok 40 innowacyjnych firm z branży ICT w tym m.in. selekcję innowacyjnych pomysłów, nabór firm, proces rekrutacji, organizację usług oraz opiekę nad lokatorami parku w zakresie kontaktów technologicznych i biznesowych. Moderatorka warsztatów design thinking and UDI realizowanych na zlecenie instytucji publicznych i biznesu. Absolwentka szeregu kursów z zakresu design thinking.

Aleksandra Gabriel

Absolwentka europeistyki na Uniwersytecie Jagiellońskim oraz studiów podyplomowych z zakresu zarządzania projektami. Specjalistka ds. funduszy europejskich oraz realizacji projektów międzynarodowych. Od 2010 roku koordynowała i uczestniczyła w wielu krajowych i międzynarodowych projektach szkoleniowych i badawczych, w szczególności z zakresu prawa pracy, zatrudnienia i spraw społecznych. W ramach projektów odpowiadała za koordynację działań, planowanie zakresu merytorycznego oraz tworzenie programu szkoleń

i badań. Blisko współpracowała z trenerami i moderatorami w Polsce i za granicą. Od stycznia 2019 roku członek zespołu KPT i projektu SISCODE finansowanego z programu Horyzont 2020, w ramach którego współtworzyła i współorganizowała krajowe warsztaty na temat zanieczyszczenia powietrza. Moderatorka warsztatów design thinking and UDI realizowanych na zlecenie instytucji publicznych i biznesu. Absolwentka szeregu kursów z zakresu design thinking.

Urszula Woźniak

Absolwentka Inżynierii Środowiska Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Od 2014r. specjalista ds. realizacji projektów zarówno krajowych jak i międzynarodowych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. W latach 2014-2015 zaangażowana w realizację projektu pn. Małopolski Park Technologii Informacyjnych, odpowiedzialna m.in. za działania związane z koordynacją prac związanych z budową infrastruktury dla przyszłych lokatorów budynku. Od 2016 r. uczestniczy w realizacji projektów międzynarodowych finansowanych z Programu Interreg Europa Środkowa m.in. 3DCentral, S3HubsinCE. W Dziale Parku, oprócz projektów, odpowiada za wsparcie dla lokatorów w tym m.in., nabór firm, proces rekrutacji, organizację usług i szkoleń. Odpowiedzialna za wszelkie działania związane z transferowaniem przez KPT pomocy publicznej w tym. m.in. opracowanie dokumentów dotyczących pomocy publicznej, weryfikacja zasadności jej przyznania oraz sprawozdawczość.

Moderatorka warsztatów design thinking and UDI realizowanych na zlecenie instytucji publicznych i biznesu.

4. Przygotowanie do warsztatów

Ankieta wstępna

Przed pierwszymi warsztatami Krakowski Park Technologiczny przygotował ankietę adresowaną do przedstawicieli starostw powiatowych i miast na prawach powiatu. Celem ankiety była wstępna diagnoza stanu obecnego tj. kompetencji starostwa w kluczowych sektorach i określenie oczekiwań uczestników wobec opracowywanego projektu LIFE.

Ankieta składała się z 5 pytań otwartych i została przeprowadzona mailowo w okresie 6-12 grudnia 2019 r. Zebrano 9 kompletnych ankiet (Starostwo Powiatowe Sucha Beskidzka, Urząd Miasta Nowy Sącz, Starostwo Powiatowe w Nowym Sączu, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Starostwo Powiatowe w Wieliczce, Starostwo Powiatowe w Krakowie, Starostwo Powiatowe w Wadowicach, Urząd Miasta Tarnowa, Starostwo Powiatowe w Gorlicach).

Na podstawie analizy ankiet ustalono, że z perspektywy starostw priorytetowe są 4 z 6 obszarów Regionalnego Planu Działania dla Energii i Klimatu. Są to: energetyka (56%), budownictwo (33%), transport (33%), gospodarka odpadami (11%). Z odpowiedzi udzielanych przez przedstawicieli starostw wynikało, że widzą oni zaangażowanie i rolę jednostki w projekcie LIFE na poziomie podstawowym (jako miejsce, gdzie mieszkańiec otrzyma kompleksową informację z jakich programów może skorzystać, gdzie uzyska pomoc w wypełnianiu wniosków, w otrzymaniu dotacji, a także jako miejsce prowadzące edukację ekologiczną). Drugim możliwym obszarem zaangażowania gmin jest obszar odnawialnych źródeł energii, gdzie starostwo mogłoby pełnić funkcję konsultacyjną i doradczą (inventaryzacja możliwości wykorzystania OZE, opracowanie koncepcji wykorzystania OZE), wspierającą (wsparcie działań związanych ze wzrostem wykorzystania OZE, działalność zwiększająca świadomość mieszkańców, promocja działań związanych ze wzrostem wykorzystania OZE). Według respondentów ekodoradca miałby przede wszystkim: pomagać i

doradzać merytorycznie, technicznie i administracyjnie mieszkańcom; informować, edukować w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych oraz realizacji inwestycji w OZE), pomagać w sporządzaniu wniosków i realizacji inwestycji, doradzać technicznie w zakresie budownictwa niskoenergetycznego oraz termomodernizacji.

Na pytanie, którym z obszarów Regionalnego Planu Działania dla Klimatu i Energii powinien zająć się ekodoradca 8 z 9 starostw odpowiedziało, że jest to sektor energetyki, 3 starostwa wskazały dodatkowo budownictwo, po jednym wskazaniu uzyskały transport i gospodarka odpadami.

Wyniki ankiety zostały przedstawione i szerzej omówione podczas warsztatu w dniu 16 grudnia 2019 r.

5. Przebieg warsztatów

W ramach współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego, Krakowski Park Technologiczny przeprowadził 2 warsztaty kokreacyjne z udziałem przedstawicieli starostw powiatowych i miast na prawach powiatu oraz przedstawicieli Departamentu Środowiska UMWM. W warsztatach uczestniczyło łącznie 60 osób. Odbłyły się one w siedzibie Krakowskiego Parku Technologicznego przy ul. Podole 60 w dniach 16 grudnia 2019 r i 24 stycznia 2020 r w godzinach 9.30 – 14.30.

5.1. Warsztat #1

16 grudnia 2019 roku odbyły się pierwsze warsztaty kokreacyjne przeprowadzone przez ekspertki Krakowskiego Parku Technologicznego na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego. Wzięło w nich udział 20 przedstawicieli 16 starostw powiatowych i 3 urzędów miasta na prawach powiatu.

Warsztaty miały na celu analizę stanu obecnego, zdefiniowanie kompetencji starostw w obszarach objętych Regionalnym Planem Działania dla Energii i Klimatu (6 sektorów: energetyka, budownictwo, transport, gospodarka, rolnictwo, lasy, użytkowanie terenu), identyfikację partnerów, relacji, kompetencji i wyzwań w wyżej wymienionych obszarach, ustalenie kwestii priorytetowych z perspektywy starostw powiatowych oraz zdefiniowanie oczekiwań wobec ekodoradcy na poziomie powiatowym.

Warsztat został podzielony na dwie główne części robocze:

- praca wspólna (dyskusja na temat oczekiwań starostw powiatowych względem Programu Life)
- praca w grupach (określenie kompetencji starostw w kluczowych sektorach, identyfikacja partnerów, definiowanie relacji, kompetencji i wyzwań)

Po krótkim wstępie zostały zaprezentowane wyniki ankiet i zaproszono uczestników warsztatu do dyskusji mającej na celu pogłębienie kwestii poruszonych w ankiecie i uzgodnienie zagadnień najistotniejszych z perspektywy powiatów. Jako priorytetowe obszary interwencji wskazano: budownictwo, transport i energetykę, które stały się bazą do pracy w grupach w drugiej części warsztatu. Następnie rozpoczęła się praca w grupach. Po dokonaniu wyboru tematyki, grupy przystąpiły do realizacji zadania, pracując niezależnie od siebie pod opieką moderatorów na wcześniej przygotowanych autorskich materiałach warsztatowych, wg ustalonej wcześniej struktury matrycy. Zadaniem każdej grupy było określenie kompetencji, zadań i obowiązków starostwa powiatowego w odniesieniu do wybranego obszaru priorytetowego, identyfikacja partnerów i klientów, z którymi współpracują lub wykonują określone zadania,

zdefiniowanie oczekiwań poszczególnych grup interesariuszy wobec starostwa powiatowego oraz wyzwań i trudności, jakie są związane z realizacją powyższych potrzeb i oczekiwań.

W ramach podsumowania zostały przedstawione i omówione efekty pracy poszczególnych grup tj. prezentacja matryc w podziale na poszczególne obszary priorytetowe. Uczestnicy równoległych grup mieli możliwość uzupełnienia prezentacji o swoje przemyślenia i pomysły, a także skomentowania poszczególnych propozycji.

Materiały z warsztatów zostały rozesłane do uczestników warsztatu i stały się materiałem wyjściowym podczas pracy grup na drugich warsztatach.

Prezentacja kluczowych ustaleń z warsztatu #1

Obszary objęte Regionalnym Planem Działania dla Klimatu i Energii kluczowe z perspektywy powiatów

Uczestnicy warsztatu wskazywali, że energetyka i budownictwo to kwestie najistotniejsze, które bezpośrednio dotyczą starostw i podległych im jednostek, podczas gdy takie obszary jak gospodarka odpadami w większości leżą w zakresie kompetencji gmin. Budownictwo i transport powinny zostać otoczone szczególną uwagą, ze względu na dużą autonomię starostw w tym zakresie. Energetyka jest tematem złożonym, zależnym od wielu instytucji na różnych poziomach administracyjnych. Przedstawiciele starostw wskazali również, że w pracy nad założeniami projektu i roli ekodoradców powinno się też oraz obszar gospodarki cyrkularnej, ponieważ wszystkie zmiany środowiskowe są związane z gospodarką i przemysłem.

Kompetencje starostw a projekt LIFE

Podczas dyskusji został podkreślony fakt, że starostwa są umocowane ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym i wykonują zadania, które są im przypisane ustawowo. Należy o tym pamiętać przygotowując założenia projektu, żeby uniknąć sytuacji, że starostwo nie będzie w stanie realizować przypisanych w projekcie zadań z uwagi na ograniczenia prawne.

Uczestnicy dyskusji zwracali również uwagę na podział kompetencji pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego. Ekodoradca na poziomie powiatowym nie powinien być konkurencją dla ekodoradcy gminnego, kompetencje powinny zostać określone w taki sposób, aby stanowić uzupełnienie działań podejmowanych na poziomie gmin. W innym przypadku funkcja ekodoradcy nie będzie efektywna i stanie się tylko źródłem niepotrzebnych kosztów. Należy dużo uwagi poświęcić kwestiom formalnym i określeniu zadań ekodoradcy aby stworzyć silnie umocowaną pozycję.

W dyskusji uznano, że ekodoradca na poziomie powiatowym mógłby udzielać wsparcia i konsultacji bezpośrednio mieszkańcom, pełniąc przede wszystkim funkcję koordynatora działań na rzecz ochrony środowiska podejmowanych przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego. Dobrze wykwalifikowany i przygotowany ekodoradca mógłby doradzać i wspierać gminy w działaniach, stworzyć platformę do współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy gminami, pokazywać dobre praktyki i inspirować do szerszego spojrzenia na problem środowiska. Funkcja ekodoradcy mogłaby również obejmować obszar na styku procesu inwestycyjno – budowlanego (np. doradztwo dla gmin jak przeprowadzać inwestycje). Z uwagi na duże zaufanie społeczne wobec starostw ekodoradca mógłby również pełnić rolę mediatora w sprawach konfliktowych na linii mieszkańców – samorząd.

Cel nadrzędny

Przedstawiciele starostw powiatowych podkreślali że, każdy powiat ma swoje uwarunkowania, potrzeby i w związku z tym również oczekiwania w kwestii zakresu kompetencji i roli ekodoradcy na poziomie powiatu. Rola ekodoradcy powinna być na tyle szeroka, żeby każdy powiat mógł realizować swoje priorytety. Jednakże należy jasno je zdefiniować i pamiętać o nadrzędnym celu, który projekt LIFE powinien realizować. Uznano, że projekt powinien wspierać dążenie Polski do osiągnięcia neutralności klimatycznej w 2050 roku. Należy jednak zastanowić się co oznacza neutralność klimatyczna w kontekście poszczególnych obszarów priorytetowych, a następnie wskazać jakie mogłyby być zadania doradców w danym obszarze, aby osiągnąć cel neutralności klimatycznej.

Prezentacja wniosków wypracowanych przez poszczególne grupy:

➤ Obszar priorytetowy 1: Energetyka

Kompetencje powiatów. Uczestnicy warsztatu zgodnie wskazali, że w ustawie o samorządzie powiatowym brak jest kompetencji starostw bezpośrednio związanych z energetyką. Zadaniami, które pasują do katalogu zadań ustawowych są m.in. edukacja ekologiczna, wymiana informacji, promocja (np. kampanie informacyjne czy spotkania z mieszkańcami), doradztwo OZE, mediacje, dostęp do wiedzy technicznej oraz inne tzw. „miękkie projekty”. Uczestnicy warsztatu wskazali również, za istotne pomoc i wsparcie podczas procesu inwestycyjnego. W przypadku gminy Kraków kompetencje te dotyczą przede wszystkim prywatnych zasobów, nie zaś przemysłu. W przypadku pozostałych powiatów kompetencje dotyczą zarówno prywatnych zasobów jak i przemysłu.

Partnerzy i klienci powiatów to przede wszystkim osoby indywidualne, mieszkańcy powiatu, drobni średni i duzi przedsiębiorcy działający na terenie powiatu, jednostki publiczne typu szkoły, szpitale oraz wszystkie gminy zlokalizowane na terenie powiatu. Uczestnicy wyróżnili również partnerów jak np. odbiorców i dostawców energii elektrycznej typu np. Tauron, partnerów merytorycznych np. AGH (jako źródło wiedzy, kompetencji i konsultacji dla przyszłych ekodoradców) czy potencjalnych przyszłych partnerów jak np. farmy fotowoltaiczne (pod kątem identyfikacji możliwych miejsc na lokalizację farmy, informowanie o jej działaniu itp.).

Oczekiwania klientów i partnerów wobec starostwa to przede wszystkim doradztwo w zakresie OZE i zachęcanie do inwestowania w OZE oraz określenie tzw. problemowych obszarów kompetencji związanych z energetyką w gminach. Kolejnym istotnym elementem związanym z oczekiwaniami w obszarze energetyki jest określenie zasad współpracy z gminami i ich sformalizowanie. Uczestnicy spotkania wskazali również na inne ważne oczekiwania związane m.in. informowaniem o programie „Czyste powietrze” czy z powołaniem etatu ekodoradcy w powiecie. Uczestnicy warsztatu wskazali również że klienci oczekują z jednej strony szerokiego spektrum wiedzy (często technicznej), pomocy w wypełnianiu wniosków, ułatwień administracyjnych związanych np. z aplikowaniem o środki a z drugiej niskich kosztów wdrożenia, przyjaznych form finansowania np. z możliwością rozłożenia na raty czy wypłat zaliczek, i wreszcie jasnych i klarownych przepisów.

Głównym wyzwaniem, które stoi przed starostwami jest współpraca na linii Urząd Marszałkowski Województwa małopolskiego a starostwo powiatowe oraz gmina oraz w relacji pomiędzy 22 powiatami. Ekodoradcy, pełniący funkcje koordynacji pomiędzy instytucjami, w strukturze powiatu powinni być umocowani jako samodzielne stanowisko funkcjonujące międzywydziałowo. Uczestnicy byli zgodni, że ekodoradcy którzy zostaną zatrudnieni w starostwach powinni posiadając odpowiednie wykształcenie,

powinni również przejść odpowiednie szkolenia. Niewątpliwie z punktu widzenia starostw wyzwaniem jest finansowanie etatu ekodoradcy. Uczestnicy wskazali również jako wyzwanie problem wiarygodności kontrahentów (konieczność zapewnienia serwisowania urzędzeń, likwidacja czy upadłość firm) co pociąga za sobą ryzyko związane z trwałością projektu. Uwarunkowania geograficzne, trudno dostępne tereny pod kątem podpięcia do sieci gazowej, zbyt wygórowane wymagania projektów też stanowią wyzwania dla naszego regionu.

➤ **Obszar priorytetowy 2: Budownictwo**

Do zadań z zakresu administracji architektoniczno - budowlanej realizowanych przez starostwa powiatowe i miasta na prawach powiatu należy opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego, wydawanie decyzji o pozwoleniu na budowę, nadzór i kontrola nad przestrzeganiem przepisów prawa budowlanego, w szczególności w zakresie zgodności zagospodarowania terenu z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego oraz wymaganiami ochrony środowiska, a także opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W przypadku miast na prawach powiatu kompetencje te przypisane są do prezydenta miasta i właściwych mu służb (dotyczy to Krakowa, Tarnowa i Nowego Sącza).

Ponadto starosta będzie właściwym organem w przypadku przygotowywania oraz wydawania dziennika budowy, a także do prowadzenia rejestrów wydanych pozwoleń na budowę. W sytuacjach zatwierdzenia projektu budowlanego oraz udzielenia zgody bądź odmowy na dokonanie odstępstw od projektu budowlanego odpowiednim organem również będzie starosta.

Starostwo ma też wpływ na planowanie inwestycji powiatowych, decyzję o zastosowaniu ekologicznych systemów np. oświetleniowych przy inwestycjach drogowych czy też stosowaniu przy własnych inwestycjach instalacji OZE.

W odniesieniu do zadań realizowanych na poziomie starostw powiatowych zidentyfikowano kilka grup partnerów i klientów powiatów, które zostały pogrupowane na dwóch płaszczyznach odzwierciedlających współoddziaływanie i współzależności między różnymi interesariuszami a starostwem powiatowym. Pierwszą wyróżnioną grupę tworzą Wojewódzki Konserwator Zabytków, Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego, Powiatowy Inspektor Sanitarny, czy Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.

Druga grupa to gminy, biznes zarówno małe średnie firmy, jak i duże przedsiębiorstwa, firmy projektów a także mieszkańcy i organizacje pozarządowe. W tej grupie znajdują się także inne instytucje publiczne takie jak np. szkoły, przedszkola, ośrodki służby zdrowia.

Oczekiwania klientów i partnerów wobec starostwa w sektorze budownictwa zostały podzielone w zależności od zdefiniowanych grup, gdyż posiadają one różne oczekiwania. Oczekiwania mieszkańców jak i firm rozpoczynających czy rozszerzających swoją działalność są zbieżne w obszarze budownictwa. Oczekują oni przede wszystkim uzyskania w sposób szybki i kompleksowy pozwolenia na budowę, żeby mogli realizować zamierzenia inwestycyjne. Grupa ta potrzebuje także wstępnego doradztwa na etapie przygotowywania inwestycji obejmującego między innymi doradztwo technologiczne, inżynierskie i doradztwo ekonomiczne. Jest również potrzeba na doradztwo w zakresie OZE oraz pokazania konkretnego koszyka korzyści – dlatego opłaca się zainwestować w OZE, jak będą wyglądały rachunki i inne zobowiązania finansowe z tego tytułu, kiedy nastąpi zwrot poniesionych kosztów etc.

Kolejna grupa jasno wyrażająca swoje oczekiwania to organizacje pozarządowe, które mają często odmienne oczekiwania wobec starostwa niż zdefiniowana powyżej grupa mieszkańców i przedsiębiorców. Oczekują oni od władz starostwa prowadzenia szerokich konsultacji społecznych umożliwiających wymianę informacji, prezentacje odmiennych stanowisk i oczekiwań. Jest to szczególnie istotne w przypadku obszarów cennych przyrodniczo.

Kolejna grupa, którą tworzą gminy danego powiatu oczekuje od władz starostwa uzyskania decyzji budowlanych, gminy oczekują mało zmian w planowaniu przestrzennych (mniejsza liczba konsultacji), wsparcia w zakresie współfinansowania inwestycji.

Jako punkt referencyjny do wszystkich działań i wyzwań zdefiniowanych w obszarze budownictwa należy traktować Regionalny Plan Działań dla Klimatu i Energii. Dokument ten w sposób precyzyjny określa zadania, które powinny zostać etapowo wdrożone, tak aby osiągnąć neutralność energetyczną do 2050 roku. Składają się na nią działania w zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków, zwiększenia wykorzystania technologii budownictwa niskoenergetycznego czy wdrożenia rozwiązań alternatywnych w budownictwie mieszkaniowym i użyteczności publicznej. Osiągnięcie wskaźników zapisanych w Regionalnym Programie na rzecz Energii i Klimatu w obszarze budownictwa wiąże się z koniecznością zredukowania zużycia energii o 80-90%, potrzebą przeprowadzenia głębokiej termomodernizacji, wprowadzenia nowego budownictwa zero emisyjnego, przebudową indywidualnych źródeł ogrzewania na zero energetyczne i wykorzystaniem czystej energii elektrycznej.

Zasadniczym wyzwaniem na poziomie starostw są ograniczone zasoby ludzkie i finansowe, niekiedy ograniczenia w zakresie specjalistycznej wiedzy. Jest to związane z brakiem dedykowanej osoby lub zespołu do w/w zadań, rozproszeniem wiedzy i kompetencji między kilkoma komórkami, brakiem jasnych zasad współpracy z poszczególnymi gminami i Urzędem Marszałkowskim. Na powyższe nakłada się brak rzetelnej wiedzy, łatwego dostępu do sprawdzonego, aktualnego kompendium wiedzy, gdzie będą zgromadzone i udostępnione materiały źródłowe, braku ekspertyzy technologicznej i inżynierskiej w zakresie OZE w ramach własnej instytucji (in – house).

Z drugiej strony wyzwaniem jest także niska świadomość mieszkańców o możliwościach zastosowania OZE czy jest to opłacalne i w jakim okresie nastąpi zwrot inwestycji. Brak jest szerszej wiedzy na temat zachodzących zmian klimatycznych i wymagań jakie będą nakładane w perspektywie kolejnych lat na gospodarstwa domowe oraz instytucje publiczne i przedsiębiorstwa, żeby ograniczyć ocieplenie klimatu. Zmiana postaw i nastawienia mieszkańców będzie bardziej skuteczna dzięki katalogowi dobrych praktyk i prezentacji wdrożonych i zwalidowanych projektów energetycznych w zakresie budownictwa np. (pasywne domy, akcja dom bez rachunku).

Kluczowym wyzwaniem/trudnością ze sprawnym realizowaniem oczekiwań partnerów i klientów są ograniczenia wynikające z uregulowań ustawowo-prawnych i finansowych. Starostwo powiatowe ma obowiązek działania w ramach obowiązującego prawa, w tym ustaw, regulacji i procedur.

Potencjalne zaangażowanie starostwa powiatowego może nastąpić na etapie konsultacji nowotworzonego prawa lub aktualizacji obowiązującego prawa.

➤ **Obszar priorytetowy 3: Transport**

W pierwszej kolejności grupa zdefiniowała wszystkie kompetencje starostwa w obszarze transportu. Główne kompetencje to: rejestracja samochodów, wydawanie praw jazdy, wydawanie uprawnień diagnostom oraz nadzór nad stacjami diagnostycznymi, wydawanie licencji transportowych dla firm (zarówno firm oferujących transport pasażerski jak i transport towarów), organizacja transportu zbiorowego (zatwierdzanie rozkładów

jazdy), odbudowa transportu zbiorowego na terenie wykluczonych, organizacja ruchu i przegląd infrastruktury drogowej, inwestycje drogowe oraz promocja ekologicznych form transportu.

Jako głównych klientów starostwa w obszarze transportu uznano przede wszystkim mieszkańców. Grupa podkreśliła, że instytucja starostwa jest powołana, aby służyć mieszkańcom i to oni zawsze powinni być głównym odbiorcą i grupą docelową wszelkich działań. Ponadto klientami starostwa są firmy i przedsiębiorcy. W obszarze transportu mowa w szczególności o firmach transportowych, które uzyskują licencje na prowadzenie swych usług w starostwie. Ostatnim podmiotem wymienionym przez grupę była gmina, która może pełnić rolę zarówno klienta jak i partnera starostwa. Należy o tym pamiętać w kontekście działań w obszarze ochrony środowiska.

Oczekiwania poszczególnych grup wobec starostwa w wielu miejscach były spójne: zarówno mieszkańcy, jak i przedsiębiorcy oczekują od starostwa szybkiej i sprawnej obsługi, łatwego dostępu do informacji oraz możliwości zdalnego kontaktu i załatwienia sprawy urzędowej. Mieszkańcy oczekują od starostwa zapewnienia bezpieczeństwa na drogach, komfortu infrastruktury drogowej oraz transportu zbiorowego (również ekologicznego). Ważne, aby starostwo zapewniło sprawne połączenia pomiędzy gminami a powiatami, szczególnie do zakładów pracy, szkół czy centrów kulturalnych. Gminy oczekują przede wszystkim realizacji lub wsparcia inwestycji drogowych na ich terenach.

Głównymi wyzwaniem dla starostwa w kontekście realizacji tych oczekiwań są przede wszystkim niewystarczające środki finansowe oraz zasoby ludzkie. Przeszkodą w sprawnym działaniu starostwa jest także duża biurokracja i nieodpowiednia jakość stanowionego prawa – starostwo nie posiada odpowiednich kompetencji, nie jest jednostką nadzorującą pracę gmin. Brak koordynacji pracy jednostek samorządu terytorialnego jest bardzo istotnym problemem utrudniającym skuteczną współpracę.

Podsumowanie warsztatu #1 i ustalenia dotyczące przebiegu warsztatu #2.

Po warsztacie #1 został przygotowany raport podsumowujący przebieg warsztatu wraz ze szczegółowym opisem kompetencji, partnerów i klientów oraz oczekiwań poszczególnych grup interesariuszy i wynikających z nich wyzwań dla starostw powiatowych w 3 obszarach priorytetowych tj. energetyka, transport i budownictwa. Podsumowanie zostało przesłane uczestnikom warsztatu oraz pracownikom Departamentu Środowiska UMWM.

5.2. Warsztat #2.

24 stycznia 2020 roku odbyły się drugie warsztaty korekcyjne z udziałem przedstawicieli starostw powiatowych i miast na prawach powiatu. W warsztatach uczestniczyło 31 osób.

Celem drugiego warsztatu była analiza potencjalnych przyszłych zadań starostwa w odniesieniu do wyzwań klimatycznych oraz wygenerowanie jak największej ilości pomysłów i propozycji dotyczących działań na rzecz energii i klimatu możliwych do realizacji w krótko i długoterminowym okresie na linii współpracy starostw, gmin i Urzędu Marszałkowskiego.

Do udziału w warsztatach zostali zaproszeni także ekodoradcy z kilku gmin m.in. gminy Czernichów, Mszany Dolnej, Słomnik i Dąbrowy Tarnowskiej, którzy w ramach prac warsztatowych (zarówno podczas pracy w grupach jak i na forum) dzielili się swoim doświadczeniem i perspektywą współpracy z mieszkańcami. Doradcy

wskazywali największe wyzwania, a także pomysły na usprawnienie efektywności prowadzonych działań oraz wzmocnienie współpracy i koordynacji działań na poszczególnych poziomach samorządu terytorialnego.

W warsztacie w styczniu 2020 r. uczestniczyli także zewnętrzni konsultanci, m.in. przedstawicielka Ministerstwa Rozwoju, instytucji koordynującej tworzenie założeń programu LIFE z poziomu centralnego, przedstawiciel nowoutworzonej spółki miejskiej Klimat – Energia - Gospodarka Wodna oraz przedstawicielka Europejskiego Centrum Czystego Powietrza.

Pierwszym zadaniem uczestników warsztatu było refleksja nad tym, jakie działania może podjąć powiat, żeby zapobiegać zmianom klimatu i łagodzić jego skutki. Przy tworzeniu katalogu pomysłów, poproszono uczestników aby w działaniach uwzględnili zróżnicowane grupy interesariuszy, definiując zakres i adresatów działań:

- Jakie konkretne działania może podjąć powiat skierowane do **mieszkańców**?
- Jakie konkretne działania może podjąć powiat skierowane do **przedsiębiorców**?
- Jakie formy współpracy może podjąć powiat z **gminami i pozostałymi JST**?
- Jakie inicjatywy może podjąć powiat we współpracy z **organizacjami pozarządowymi** i innymi partnerami lokalnymi?

Następnie uczestnicy warsztatu w trakcie kreatywnej burzy mózgów prezentowali propozycje działań, które mogą być realizowane w ramach budżetu projektu LIFE. Uczestnicy warsztatu wygenerowali bogatą i zróżnicowaną listę potencjalnych działań nakierowanych na przeciwdziałanie zmianom klimatu zgodnie z zapisami Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii. W trakcie sesji padło kilkadziesiąt ciekawych propozycji działań nakierowanych na przeciwdziałanie zmianom klimatu zgodnie z zapisami Regionalnego planu działań na rzecz energii i klimatu. Wszystkie pomysły wygenerowane podczas warsztatu zostały spisane i stanowią załącznik nr 2 do Raportu.

Na podstawie analizy i kategoryzacji pomysłów zgłoszonych przez uczestników warsztatów wyróżniono pięć kluczowych obszarów działań. Były to następujące tematy:

Temat 1: KOORDYNACJA. Grupa pomysłów dotyczyła zadań związanych z koordynacją współpracy międzyinstytucjonalnej oraz międzysektorowej w zakresie wspólnego programu działań na rzecz energii i klimatu.

Temat 2: EDUKACJA. Działania mające na celu podnoszenie wiedzy na temat wyzwań klimatycznych, możliwości ochrony środowiska, wprowadzania innowacji i korzystania z nowych technologii w dążeniu do neutralności klimatycznej.

Temat 3: INFORMACJA. Grupa pomysłów obejmująca działania skierowane do różnych grup docelowych, których celem jest podniesienie świadomości nt. zmian klimatycznych.

Temat 4: INWESTYCJE. Grupa pomysłów związanych z inwestycjami – zarówno inwestycji własnych powiatu jak i pomoc mieszkańcom w realizacji inwestycji prywatnych.

Temat 5: LEGISLACJA. Grupa pomysłów związanych z podjęciem określonych zmian ustawowych na szczeblu centralnym.

Podczas prac warsztatowych pracowano nad czterema pierwszymi obszarami. W ramach prac zespołowych poszczególne grupy pracowały nad wyborem najciekawszych pomysłów, gotowych do wdrożenia w niedługim czasie. Wyselekcjonowane przez uczestników pomysły były przedmiotem dalszej szczegółowej analizy. Przedmiotem analizy grup były wszystkie ww. tematy z wyjątkiem legislacji z uwagi na brak możliwości wpływu ww. obszar.

Podsumowanie KARTA ROZWOJU POMYSŁU KOORDYNACJA

Po analizie zebranych pomysłów, grupa zdecydowała się na przygotowanie koncepcji **mapy drogowej transformacji energetyczno-klimatycznej**, traktując ją jako punkt wyjścia do wdrożenia Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii. Zakłada on systemowe poprawianie efektywności energetycznej oraz zmniejszanie zużycia paliw i redukcji emisji gazów cieplarnianych o 80-95% rozłożone w czasie do 2050 roku.

W celu opracowania mapy drogowej niezbędne są działania obejmujące ewidencję stanu bieżącego konsumpcji energii i jej źródła. Należy przeprowadzić diagnozę potrzeb, analizę możliwości formalno-prawnych, ponoszonych kosztów, dostępnych środków finansowych, tak aby zaplanować konkretne, rozłożone w czasie zadania, konieczne dla osiągnięcia efektu ekologicznego (obniżenie CO₂). W dokumencie powinny też zostać ujęte zasady i procedury dotyczące monitoringu realizacji konkretnych działań na poziomie powiatu, proponowane działania edukacyjno-informacyjne oraz narzędzia do modelowania oceny opłacalności przedsięwzięcia termomodernizacyjnego.

Mapa drogowa będzie pełnić rolę dokumentu strategicznego dla jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego, a także dla mieszkańców oraz przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie gmin zlokalizowanych na terenie powiatu.

Konieczna jest współpraca międzyinstytucjonalna i międzysektorowa poczynając od gminy przez powiat, województwo aż do poziomu krajowego oraz zaangażowanie jak najszerszej grupy interesariuszy reprezentujących kluczowe środowiska istotne dla obszaru energetyki, klimatu, technologii i prawa.

Ważna jest konsekwencja i determinacja we wdrażaniu mapy drogowej, gdyż jest to długi i skomplikowany proces transformacji gospodarki w kierunku osiągnięcia neutralności klimatycznej. Rzetelna i prawidłowa analiza stanu wyjściowego oraz realne zdefiniowanie konkretnych zadań i wskaźników, stopniowo rozłożonych w czasie i z uwzględnieniem ograniczeń administracyjnych, finansowych, behawioralnych jest kluczowe dla powodzenia przedsięwzięcia. Ważna jest wymiana wiedzy, informacji i synergia działań pomiędzy właściwymi ministerstwami, inspektoratami – przemysłem – naukowcami. Warto też podkreślić zmieniające się nastawienie samych mieszkańców. Są oni coraz bardziej świadomi zagrożeń i negatywnych skutków zmian klimatycznych, dostrzegają wagę problemu, ale potrzebują wsparcia merytorycznego z uwagi na brak eksperckiej wiedzy, złożoność procesów administracyjnych i procedur finansowych. Istotne, by komunikacja była możliwie prosta, zawsze merytoryczna i uczciwa w zakresie korzyści, jak i trudności.

Do przeprowadzenia szczegółowej ewidencji stanu bieżącego potrzebne są istniejące zasoby informacji gminy i powiatu (BIP), dane GUS oraz właściwe ustawy merytoryczne np. Ustawa Prawo energetyczne, czy Ustawa Prawo Budowlane.

Kluczowe jest posiadanie odpowiedniego zaplecza kadrowego, dobrze przygotowanych pracowników merytorycznych posiadających wiedzę i doświadczenie w tematyce energetyki, ochrony środowiska czy ekonomii prawa. Coraz częściej wyzwaniem staje się nie pozyskanie, ale utrzymanie dobrego pracownika. Praca ta wymaga wielu miękkich umiejętności: komunikatywności, umiejętności słuchania, umiejętności mówienia językiem przystępnym i zrozumiałym dla odbiorcy, umiejętności pokazania realnych korzyści np. z zamiany pieca węglowego na gazowy czy dokonania termomodernizacji.

Główne wyzwania związane z opracowaniem mapy drogowej to przede wszystkim konieczność przestawienia się na myślenie i działanie w długim horyzoncie czasowym, a nie w krótkiej perspektywie czasowej i doraźnych pojedynczych przedsięwzięciach. Nie ma jednakowej recepty na neutralność klimatyczną, a skala wyzwania będzie różniła się dla poszczególnych powiatów i gmin, chociażby z uwagi na świadomość społeczeństwa, jego zdolność finansową (ubóstwo energetyczne) oraz gotowość do wdrażania nowych ekologicznych rozwiązań oraz inwestycji związanych z przechodzeniem na gospodarkę niskoemisyjną. Poważnym utrudnieniem, opóźniającym proces transformacji energetycznej są trudności z pozyskaniem finansowania i niepewność dot. czasu zwrotu inwestycji.

Ważne jest stworzenie zaplecza informatycznego i analitycznego w obszarze ochrony środowiska. Istotne jest, aby konsekwentnie i świadomie budować potencjał kadrowy i zaplecze eksperckie. Główne korzyści wynikające z opracowania mapy drogowej to przede wszystkim całościowe spojrzenie na zagadnienie transformacji klimatycznej w skali lokalnej, regionu i kraju. W oparciu o zgromadzone dane wynikające z oszacowania potrzeb, kosztów transformacji i czasu potrzebnego na osiągnięcia założonych celów niskoemisyjnej gospodarki, będzie możliwe zaplanowanie realnej ścieżki dojścia, opracowanie szczegółowego harmonogramu i określenie etapowości działań. W efekcie, nastąpi ocena skuteczności i efektywności podejmowanych działań edukacyjno-inwestycyjno-interwencyjno-kontrolnych i możliwa będzie ocena postępu realizacji planów.

Wdrożenie mapy drogowej na poziomie powiatu będzie też stanowić punkt odniesienia do planów inwestycyjnych prywatnych i instytucjonalnych.

Podsumowanie KARTA ROZWOJU POMYSŁU EDUKACJA

Grupa przeanalizowała wszystkie pomysły dotyczące działań edukacyjnych, które zostały wymienione podczas pierwszej części warsztatów i postanowiła rozwinąć „**Działania edukacyjne w zakresie OZE**”. Działania te mają ogromny potencjał, ponieważ stopniowe wprowadzanie odnawialnych źródeł energii dotyczy zarówno mieszkańców, jak i przedsiębiorców (np. rolników). Grupa docelowa takich działań jest bardzo szeroka, ponieważ należy również edukować architektów i projektantów, nauczycieli, którzy wiedzę powinni przekazywać dalej, czy też samych instalatorów OZE.

Działania podjęte w ramach edukacji w zakresie OZE powinny być bardzo różnorodne w zależności od tego, do której z wyżej wymienionych grup są skierowane. Powinien je łączyć nacisk na cel, jasny przekaz dlaczego odnawialne źródła energii są tak ważne i w jaki sposób wpłyną zarówno na ochronę klimatu jak i komfort życia ich użytkowników. Do mieszkańców powinny być skierowane różnego rodzaju akcje edukacyjne (spotkania, szkolenia, broszury), w powiecie mógłby powstać showroom prezentujący instalacje i technologie OZE. Istotnym elementem działań powinno być stworzenie punktów konsultacyjnych w powiecie udzielających informacji w zakresie możliwych źródeł dofinansowania na instalację OZE, kosztów i korzyści korzystania z takich rozwiązań. Ciekawym działaniem wydaje się organizacja spotkań, podczas których mieszkańcy mogliby wymieniać się doświadczeniami, usłyszeć praktyczne wskazówki i rady dot. instalacji OZE od osób, które już takie instalacje mają. Do przedsiębiorców powinno zostać skierowane wsparcie szkoleniowe oraz doradcze w zakresie instalowania OZE i korzyści płynących z takich rozwiązań. Konieczne jest również przeszkolenie nauczycieli, aby mogli tę wiedzę przekazywać dalej.

Kluczowymi partnerami działań edukacyjnych są przede wszystkim gminy, organizacje pozarządowe, lokalni przedsiębiorcy a także uczelnie czy kościoły, który może ułatwić dotarcie do różnych grup społecznych.

Starostwo posiada zasoby, aby realizować działania edukacyjne, takie jak kontakty, zasoby lokalowe, czy strony internetowe. Brak jednak odpowiednich zasobów finansowych czy kadrowych, a także dostępu do szerokiej bazy informacji. Wyzwaniem może być również różny poziom i charakter współpracy z gminami,

które powinny się angażować w takie działania, a także brak zainteresowania ze strony mieszkańców, czy też strach przed zmianą. Warto jednak angażować się w tego typu działania, z uwagi na potencjalne korzyści takie jak zwiększanie wiedzy i świadomości ludzi co może doprowadzić do powstania tzw. 'mody na OZE' i docelowo na zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym.

Podsumowanie KARTA ROZWOJU POMYSŁU INFORMACJA

Podejmowanie działań informacyjnych, których celem jest promocja koncepcji „**domu bez rachunków**”

Dynamiczny rozwój systemów fotowoltaicznych oraz pomp ciepła pozwala obecnie projektować i budować budynki spełniające oczekiwania przyszłych mieszkańców w zakresie komfortu, ekonomii i ekologii. Część tych oczekiwań może spełnić dom energooszczędny, który może być eksploatowany przy mniejszym niż w przypadku tradycyjnego budownictwa zużyciu energii na potrzeby ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej, ale przede wszystkim „Dom bez rachunków” rozumiany jako budynek jednorodzinny o wysokim standardzie energetycznym, wyposażonym w pompę ciepła, fotowoltaikę oraz rekuperację. Główną grupą docelową działań podejmowanych w zakresie informowania o koncepcji takich domów są inwestorzy, przeważnie młodzi ludzie, coraz bardziej świadomi postępujących zmian klimatycznych oraz projektanci domów. Kluczowymi partnerami do realizacji tych działań są oczywiście Gmina oraz producenci i instalatorzy np. OZE. Wśród głównych działań podejmowanych na rzecz promocji koncepcji domów energooszczędnych należy wymienić: przeprowadzenie kampanii informacyjnej prezentującej realne korzyści budowy takich domów, 2 etapowy schemat działania: 1 krok - potencjalny inwestor otrzymuje w Gminie podstawowe informacje, 2 krok – inwestor przekierowywany jest do Powiatu po szczegóły (warunek: doradca ds. klimatu posiada dostateczną wiedzę), kolejnymi działaniami, o których należy wspomnieć są pokazy oraz prezentacje wdrożonych rozwiązań i technologii, szkolenia dla projektantów i architektów. Opcjonalnie do rozważenia pozostają działania związane ze stworzeniem rekomendowanej listy instalatorów OZE oraz kalkulatora online kosztów instalacji OZE. Wśród wyzwań jakie możemy napotkać grupa wymieniała np. często wyższe koszty inwestycyjne, brak zaufania społeczeństwa do nowych technologii (mentalność), brak zachęt finansowych (w chwili obecnej jedynym istniejącym narzędziem jest „Mój Prąd” – Rządowy program dopłat do instalacji montażu paneli fotowoltaicznych skierowany do gospodarstw domowych, w szczególności położonych na terenach słabiej zurbanizowanych), brak zasobów personalnych posiadających wiedzę techniczną pomocną na etapie procesu budowy (ekodoradcy w powiecie). Wśród oczywistych korzyści jak wkład inwestorów w trwałą walkę ze smogiem oraz globalnym ociepleniem klimatu należy wymienić niskie koszty eksploatacyjne czy brak niektórych kosztów inwestycyjnych związanych z budową tradycyjnych domów (np. budowa kotłowni i magazynu opału).

Podsumowanie KARTA ROZWOJU POMYSŁU INWESTYCJA

W wyniku analizy pomysłów, grupa zarekomendowała jako rozwiązanie do wdrożenia o największym potencjalnie innowacyjnym **Lokalny Fundusz Klimatyczny**- instrument finansowania przyczyn i skutków zmian klimatu na szczeblu lokalnym. Fundusz miałby przede wszystkim wspierać inwestycje związane z redukcją emisji gazów cieplarnianych i adaptacją do zmian klimatu, w tym m.in. w dziedzinie energii odnawialnej, budownictwa mieszkaniowego, budynków użyteczności publicznej, transportu niskoemisyjnego, infrastruktury zielonej i błękitnej, smart city czy np. retencji wodnej i in.

Fundusz skierowany byłby zarówno do mieszkańców jak i do przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie gmin zlokalizowanych w powiecie. Ponadto beneficjentem środków z funduszu będą mogły być zarówno gminy jak i same powiaty w celu rozwoju inwestycji własnych.

W celu powołanie Lokalnego Funduszu Klimatycznego niezbędne są działania zwierzające do opracowania mapy drogowej (tj. diagnoza potrzeb, analiza możliwości formalno-prawnych, opracowanie regulaminu udzielania dofinansowania), powołanie grupy zadaniowej ds. Lokalnego Funduszu Klimatycznego na poziomie powiatu. Fundusz powinien udzielać dofinansowania na rozwiązania typu: OZE – kolektory solarne, ogniwa fotowoltaiczne, energię wiatrową, biogazownię, energie geotermalną; niskoemisyjny transport publiczny, infrastrukturę zieloną i błękitną. Finansowanie powinno obejmować zarówno etap przygotowania dokumentacji (audyty itd.) jak i realizację inwestycji. Środki finansowe na wsparcie Lokalnego Funduszu Klimatycznego powinny pochodzić przede wszystkim z opłat i kar środowiskowych, z programu LIFE, oraz z budżetu partnerów m.in. gmin, przedsiębiorców, powiatów, NFOS, WFOS, banki i in.

Główne wyzwania związane z powołaniem Lokalnego Funduszu Klimatycznego to przede wszystkim uwarunkowania formalno-prawne związane z jego powołaniem oraz nadaniem osobowości prawnej, pozyskanie środków na jego działanie (w szczególności wkład własny partnerów) oraz koordynacja współpracy międzyinstytucjonalnej.

Główne korzyści wynikające z wdrożenia rozwiązania to korzyści zdrowotne i ekonomiczne dla mieszkańców powiatu, ograniczenie emisji pyłów i gazów na terenie powiatów, adaptacja powiatów do zmian klimatu, poprawa wizerunku powiatów jako jednostek działających na rzecz osiągnięcia neutralności klimatycznej.

6. Podsumowanie

Przedstawiony materiał jest podsumowaniem prac warsztatowych i zapisem propozycji rozwiązań oraz pomysłów zgłoszonych przez uczestników warsztatów. Dokument ten nie stanowi oficjalnych ani nieoficjalnych rekomendacji, a wyłącznie propozycje działań kierunkowych, które powinny zostać podjęte, aby skutecznie projektować, a następnie wprowadzać w życie zapisy Regionalnego Planu działań na rzecz energii i klimatu zgodnie z ujętym w programie harmonogramem transformacji. Projekt LIFE EkoMałopolska powinien wzmacniać synergii pomiędzy działaniami podejmowanym na szczeblu gminnym i powiatowym oraz wypełniać luki kompetencyjne i logiczne, jeżeli chodzi o sprawne projektowanie i realizację działań nakierowanych na osiągnięcie neutralności klimatycznej w Małopolsce. Zakres i skala koniecznych działań w obszarze zielonej energii, zielonego transportu, obiegu odpadów czy adaptacji, koniecznych do podjęcia w perspektywie najbliższych 10 lat jest ogromna i inicjatywy pojedynczych jednostek samorządów terytorialnych nie przyniosą takich efektów jak wspólnie opracowane na poziomie województwa czy powiatów strategie i projekty.

W procesie definiowania zadań i kompetencji ekodoradcy w starostwie powiatowym niezwykle istotne jest ustawienie relacji i współpracy, tak, aby nie dochodziło do konfliktu interesów, wzajemnego konkurowania ze sobą czy też naruszania zakresu kompetencji.

Wspierająca i koordynująca rola ekodoradcy w starostwie powiatowym może przynieść korzyści zarówno dla poszczególnych gmin poprzez np. wspólne ubieganie się o środki finansowe na realizację konkretnych inwestycji i kampanii, czy dla Urzędu Marszałkowskiego poprzez dostarczenie zbiorczych rekomendacji, propozycji legislacyjnych czy pokazanie skalowalności podejmowanych działań nakierowanych na osiągnięcie neutralności klimatycznej z poziomu powiatów. Warto podkreślić funkcję łącznikową i mediacyjną, jaką mogą i powinni wziąć na siebie ekodoradcy w kontakcie zarówno z gminami jak i Urzędem Marszałkowskim oraz

mieszkańcami. Rola ekodoradcy w powiecie musi być ściśle skorygowana z realiami i wymaganiami ustawodawczymi.

Istotnym elementem jest również stwarzanie możliwości wzajemnej współpracy i wymiany doświadczeń i dobrych praktyk różnych uczestników (np. ekodoradca w gminie, ekodoradca w powiecie) na różnych szczeblach (powiat – powiat; powiat – gmina, powiat – UMWM) jak również dostęp do wystandaryzowanych narzędzi pracy oraz możliwość korzystania z baz wiedzy.

Pomysły na działania, które zostały uznane przez uczestników warsztatu za istotne i kluczowe z punktu realizacji założeń projektu LIFE, wymagają doszczegółowienia oraz weryfikacji na poziomie instytucjonalnym zarówno w zakresie istniejących kompetencji przypisanych starostwom powiatowym jak i realności wdrożenia. Z uwagi na ograniczony czas trwania warsztatów stanowią one inspiracje i sugerują kierunki działań w krótkiej perspektywie czasowej. Opisane działania i pomysły mogą stać się faktycznym impulsem i narzędziem do wdrażania przedsięwzięć służących osiągnięciu neutralności klimatycznej zgodnie z harmonogramem ujętym w Regionalnym Planie Działań dla Klimatu i Energii. Warto tutaj podkreślić, że ilość

wygenerowanych pomysłów jest efektem wspólnej kreatywnej pracy wszystkich uczestników warsztatów. Tworzenie od podstaw założeń dot. zakresu zadań i kompetencji przyszłego ekodoradcy w powiecie było trudnym przedsięwzięciem. Wymagało wyjścia poza standardowe ramy instytucjonalnych odpowiedzialności oraz kompetencji i popatrzenia z dalszej perspektywy na wyzwania i zagrożenia, jakie niosą ze sobą zmiany klimatyczne dla mieszkańca, biznesu czy przedstawicieli administracji samorządowej i rządowej. Każdy uczestnik warsztatów miał możliwość zaprezentowania swojego stanowiska, podzielenia się własnym doświadczeniem czy praktyką pracy w urzędzie. Z drugiej strony, wspólne zadania wykonywane w grupach zachęcały do szukania synergii, budowania wspólnych wizji i planów działań. Dzięki konfrontacji różnych punktów widzenia i perspektyw powstała znakomita baza koncepcyjna, która może stanowić źródło inspiracji przy definiowaniu zakresu działań i odpowiedzialności ekodoradcy oraz tworzeniu centrów kompetencji i ekosystemu wsparcia.

Współtworzenie nowych ram programowych, zakresu kompetencji czy nowych usług przy bezpośrednim zaangażowaniu odbiorcy (osoby lub instytucji), dla której projektowane jest rozwiązanie czy usługa jest niezwykle istotne z punktu identyfikacji i akceptacji procesu. Zastosowanie kreatywnych metod pracy angażujących przedstawicieli starostw powiatowych i miast na prawach powiatu w tworzenie zakresu zadań i kompetencji ekodoradców w powiecie oraz włączenie w ten proces aktywnych ekodoradców z gmin było niezwykle wartościowe i istotne dla zaprojektowania nowej usługi.

Nowe podejście do tworzenia usług publicznych w otwartym procesie kokreacji i konsultacji wymaga dużo odwagi i determinacji, bo wciąż jest to innowacyjne przedsięwzięcie. Warsztaty kokreacyjne przeprowadzone przez zespół Krakowskiego Parku Technologicznego przy zaangażowaniu Departamentu Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego są przykładem, że warto podejmować ryzyko i szukać dobrych innowacyjnych pomysłów i rozwiązań bezpośrednio z zaangażowanymi w proces stronami.

KARTA POMYSŁU: Opracowanie mapy drogowej transformacji energetycznej – klimatycznej

ODBIORCY	DZIAŁANIA / AKTYWNOŚCI	ZASOBY
<p>PARTNERZY</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gminy - Urząd Marszałkowski - Lokalni przedsiębiorcy - Sieci dystrybucji energii - Firmy OZE - Uczelnie - strona rządowa – Ministerstwo Klimatu, Ministerstwo Rozwoju - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej 	<p>KORZYŚCI</p> <ul style="list-style-type: none"> - oszacowane potrzeby - oszacowane koszty - oszacowany czas do osiągnięcia celu - realizacja założeń mapy drogowej - całościowe spojrzenie na zagadnienie transformacji klimatycznej w skali lokalnej/regionu - realistyczna ocena możliwości - możliwość stałej oceny postępów - stanowi punkt odniesienia do planów inwestycyjnych prywatnych i instytucjonalnych 	<p>WYZWANIA</p> <ul style="list-style-type: none"> - zasoby kadrowe - finanse - wspólnota celów i determinacja - różna współpraca z gminami - partycypacja – szeroki udział zainteresowanych stron, - konsekwencja działania w realizacji wspólnego celu
<ul style="list-style-type: none"> - Mieszkańcy - Biznes - Jednostki samorządu terytorialnego (gminy) 	<p>opracowanie mapy drogowej obejmującej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ewidencja stanu bieżącego konsumpcji energii i jej źródła - rozłożone w czasie osiągnięcie efektu ekologicznego (obniżenie CO2) realny stan - potrzeby - możliwości - koszty - środki - monitoring realizacji - nacisk na cell informowanie po co te działania - komunikacja zainteresowanym/zaangażowanym stronom działań/opracowanej mapy drogowej - działania, czynności realizowane stopniowo, które doprowadzą do osiągnięcia zamierzonego celu 	<p>Specjalista ds. - energetyki ekonomii prawa Specjalista ds. środowiska, klimatu umiejętności miękkie (kontakty międzyludzkie) Zasoby informacji gminy i powiatu (BiP) GUS Ustawy merytoryczne</p> <p>E K O D O R A D C A</p>

Załącznik 1: Karty rozwoju pomysłu

KARTA POMYSŁU:

DZIAŁANIA EDUKACYJNE W ZAKRESIE OZE

ODBIORCY	DZIAŁANIA/AKTYWNOŚĆ	ZASOBY
<ul style="list-style-type: none">- Mieszkańcy (osoby starsze, mieszkańcy wsi, uczniowie)- Przedsiębiorcy- Instalatorzy OZE- Architekci, projektanci- Rolnicy- Gminy- Szkoły	<ul style="list-style-type: none">- Nacisk na cell informowanie po co te działania- Spotkanie informacyjne dot. źródeł dofinansowania- Showroom (bank instalacji wraz z pokazami)- Kampanie edukacyjne (social media, aplikacje, broszury, prasa itd.)- Spotkania z mieszkańcami (dobre praktyki, przykłady z życia)- Stworzenie punktów konsultacyjnych OZE- Kampanie pokazujące korzyści i możliwości dla biznesu- Wymiana doświadczeń (jak wyciągnąć najlepsze doświadczenia i być gotowym na ewentualne trudności)- Spotkania dla dyrektorów szkół i nauczycieli (przykład idzie z górą)- Akcje podobne do „Sprzątania świata”- Spotkania gmin ze szkołami	<ul style="list-style-type: none">Istniejące:- Kontakty- Zasoby lokalowe- Strony internetoweBrakujące:- Finansowe- Kadrowe- Informacyjne (baza wiedzy)
PARTNERZY	KORZYŚCI	WYZWANIA
<ul style="list-style-type: none">- Gminy- NGO- Urząd Marszałkowski- Lokalni przedsiębiorcy- Sieci dystrybucji energii- Kościoł- Firmy OZE- Uczelnie	<ul style="list-style-type: none">- Większa świadomość- Współpraca- Zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym- Moda na OZE (dobre nawyki)	<ul style="list-style-type: none">- Różna współpraca z gminami- Strach przed czymś nowym, złe przyzwyczajenia- Dopasowanie do potrzeb różnych grup docelowych- Brak zainteresowania mieszkańców- Brak środków finansowych- Dobra promocja działań

KARTA POMYSŁU:

DZIAŁANIA INFORMACYJNE „DOM BEZ RACHUNKÓW”

<p>ODBIORCY</p> <p>Kto będzie głównym odbiorcą rozwiązania?</p> <p>Inwestorzy indywidualni Projektanci domów</p>	<p>DZIAŁANIA/AKTYWNOŚĆ</p> <p>Jakie działania należy podjąć, by zrealizować pomysł zgodnie z oczekiwaniami odbiorców?</p> <p>Inwestor kieruje się do Gminy celem uzyskania WZ tam dostaje podstawową informację, a następnie przekierowywany jest do odpowiedniego ekodorałdy ds. klimatu w powiecie, który udziela mu szczegółowych wyjaśnień</p> <ul style="list-style-type: none">- przeprowadzenie kampanii informacyjnej skierowanej głównie do ludzi młodych (potencjalnie zainteresowanych budową nowych domów) pokazująca korzyści budowy „ domu bez rachunków”- organizacja pokazów nowych instalacji, technologii przez instalatorów/producentów- prezentacja i upowszechnienie wdrożonych rozwiązań (wraz z zestawieniem kosztowym) - „propaganda sukcesu”- organizacja szkoleń dla projektantów/architektów- stworzenie na stronie (we współpracy z UMMW) kalkulatora kosztów OZE – narzędzia online, które będzie wyliczało realne koszty inwestycji oraz pokazywało szacowane oszczędności- stworzenie listy rekomendowanych instalatorów OZE/kotłów/firm budowlanych etc.	<p>ZASOBY</p> <p>Jakich kluczowych zasobów potrzebujemy, żeby zrealizować naszą propozycję wartości?</p> <p><u>Istniejące zasoby:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- zasoby kadrowe zatrudnione w Wydziale Budownictwa Starostwa Powiatowego oraz PNB- program priorytetowy „Mój Prąd” instrument dedykowany wsparciu rozwoju energetyki prosumenckiej, a konkretnie wsparcia segmentu mikroinstalacji fotowoltaicznych (PV). <p><u>Brakujące zasoby:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- zasoby kadrowe (zatrudnieni pracownicy nie mają dostatecznej wiedzy specjalistycznej)- brak specjalisty ds. komunikacji- konieczna jest kampania medialna skierowana do odbiorców (inwestorzy, projektanci) prezentująca z jednej strony korzyści jakie daje budowa nowych domów wraz z instalacją OZE/pomp ciepła etc. a z drugiej strony pokazująca gdzie potencjalny inwestor może szukać informacji i wsparcia w procesie inwestycyjnym
<p>PARTNERZY</p> <p>Kto jest kluczowym partnerem? Jakiej firmy/organizacji/instytucji są niezbędne do działania? Jakiej kluczowe zasoby i działania realizują partnerzy?</p> <p>Instalatorzy OZE/pompy grzewcze Producenci OZE/pompy grzewcze/ deszczówka Gmina</p>	<p>KORZYŚCI</p> <p>Jakie korzyści wynikną z realizacji pomysłu?</p> <ul style="list-style-type: none">- korzyści dla klimatu (w odniesieniu do energii, wody oraz otoczenia (zaduszanie zamiast betonu))- brak konieczności przyłącza gazowego – co skraca czas inwestycji- dobry lokalny przykład- instalowanie OZE na etapie budowy jest znacznie tańsze niż po kilku latach (konieczność poniesienia kosztów związanych z dodatkowym pracami)- niższe koszty eksploatacyjne	<p>WYZWANIA</p> <p>Jakie trudności mogą być związane z realizacją pomysłu?</p> <ul style="list-style-type: none">- wyższe koszty inwestycyjne na etapie projektowania i budowy- na rynku brak realnych programów/ narzędzi zachęcających do inwestowania w rozwiązania klimatyczne (istnieje Program Mój Prąd)- brak zasobów personalnych- „ Fanaberia”, „ nie działa” – brak zaufania do nowych technologii,

**KARTA POMYSŁU:
LOKALNY FUNDUSZ KLIMATYCZNY**

<p>ODBIORCY</p> <p>Kto będzie głównym odbiorcą rozwiązań?</p> <ul style="list-style-type: none">• MIESZKANIEC• PRZEDSIĘBIORCA• GMINA• POWIAT	<p>DZIAŁANIA / AKTYWNOŚCI</p> <p>Jakie działania należy podjąć, by zrealizować pomysły zgodnie z oczekiwaniami</p> <ul style="list-style-type: none">• STWORZYĆ MAPE DROGOWA:<ul style="list-style-type: none">◦ DIAGNOZA POTRZEB◦ ROZPOZNANIE MOŻLIWOŚCI◦ BUDŻET (PARTYCYPACJA KOSZTÓW)◦ REGULAMIN (UDZIAŁANIE FINANSOWANIA)• POWOŁANIE GRUPY ZADANIOWEJ NA POZIOMIE POWIATU• FINANSOWANIE INWESTYCJI I ROZWIĄZAŃ SYSTEMOWYCH NA RZECZ:<ul style="list-style-type: none">◦ RETENCJA MAŁA I DUŻA◦ FOTOWOLTAIKA, SOLARY (OZE), WIATROWA, BIOGAZOWNIA, GEOTERMIA• FINANSOWANIE INWESTYCJI W BUDYNKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ• FINANSOWANIE NIEZBĘDNEJ DOKUMENTACJI (AUDYT ...)• TRANSPORT PUBLICZNY NISKOEMISYJNY• INFRASTRUKTURA ZIEŁONA I BŁĘKITNA• INWESTYCJE W TECHNOLOGIE SMART CITY	<p>ZASOBY</p> <p>Jakich kluczowych zasobów potrzebujemy, żeby zaoferować naszą propozycję wartości?</p> <ul style="list-style-type: none">• ŚRODKI FINANSOWE:• OPŁATY I KARY• ŚRODOWISKOWE• LIFE• BUDŻET PARTNERÓW:<ul style="list-style-type: none">◦ GMIN◦ PRZEDSIĘBIORCÓW◦ POWIATÓW
<p>PARTNERZY</p> <p>Kto jest kluczowym partnerem? Jakiej firmy/organizacji/institucji są niezbędne do działania? Jakiej kluczowe zasoby i działania realizują partnerzy?</p> <ul style="list-style-type: none">• MIESZKANIEC• GMINA• POWIAT• WOJEWÓDZTWO (URZĄD MARSZAŁKOWSKI)• PRZEDSIĘBIORCA	<p>KORZYŚCI</p> <p>Jakie korzyści wynikną z realizacji pomysłu?</p> <ul style="list-style-type: none">• OGRANICZENIE EMISJI PYŁÓW I GAZÓW• ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU• DĄŻENIE DO NEUTRALNOŚCI KLIMATYCZNEJ• ZWIĘKSZENIE ŚWIADOMOŚCI• KORZYŚCI EKONOMICZNE, ZDROWOTNE• POPRAWA WIZERUNKU• INTEGRACJA AKTYWIZACJA	<p>WYZWANIA</p> <p>Jakie trudności mogą być związane z realizacją pomysłu?</p> <ul style="list-style-type: none">• UWARUNKOWANIA PRAWNE – OSOBOWOŚĆ PRAWNA• POZYSKANIE ŚRODKÓW (WKŁAD WŁASNY)• ZASOBY LUDZKIE• KOORDYNACJA WSPÓŁPRACY MIĘDZYINSTYTUCJONALNEJ (MOŻLIWY KONFLIKT INTERESÓW)

Załącznik 2: Lista propozycji działań

Lista propozycji działań nakierowanych na przeciwdziałanie zmianom klimatu zgodnie z zapisami Regionalnego planu działań na rzecz energii i klimatu:

1. Działania edukacyjne

- Edukacja klimatyczna w szkołach – cykliczne lekcje, warsztaty na tematy związane z ochroną środowiska w szkołach średnich
- Edukacja i podnoszenie świadomości wszystkich grup społecznych. Warto jednak rozdzielić działania edukacyjne i informacyjne. Działania należy kierować do różnych grup wiekowych i zawodowych. W chwili obecnej są już organizowane np. zajęcia w szkołach tu głównie chodzi o pomoc i współpracę z nauczycielami w tym zakresie
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie edukacji ekologicznej oraz pozyskiwania środków na OZE. Organizacje pozarządowe potrafią dotrzeć do różnych grup społecznych
- Edukacja beneficjentów ze szczególnym uwzględnieniem kwestii fotowoltaiki – pomoc w znalezieniu pewnych dostawców
- Edukacja rolników (zadrzewianie śródpolne, płodozmian korzystny dla retencji, kompostowanie, biogazownie, retencjonowanie wód opadowych itd.)

2. Działania informacyjne

- Dotowanie wymiany źródeł ogrzewania (dotacje do wymiany pieców), informowanie oraz pozyskiwanie zewnętrznych funduszy dla przedsiębiorców
- Rozwój programu MÓJ PRĄD (fotowoltaika indywidualna) – promocja programu przy wykorzystaniu argumentów finansowych, które najlepiej trafiają do odbiorców
- Komunikacja z beneficjentem i promocja dobrych praktyk w zakresie fotowoltaiki (pokazanie zwrotu kosztów itp.)
- Wsparcie doradcze osób budujących domy, promocja koncepcji „domu bez rachunków”
- Kampanie społeczne powinny ukazywać dobre praktyki, doświadczenia, przykłady z życia
- Kampania, postulaty do administracji centralnej zabraniające produkcji plastiku
- Organizacja wyjazdów studyjnych – dzielenie się dobrymi praktykami
- Szeroko pojęte doradztwo, wsparcie działań proekologicznych
- Pełna informacja w zakresie termomodernizacji budynków (informacje czym i jak ocieplać)
- Konsekwentny nadzór, żeby nowe inwestycje były zgodne z planem zagospodarowania przestrzennego. Wsparcie doradcze dla mieszkańców na odpowiednim etapie budowy
- Narzędzie dla mieszkańców - Powinna powstać mapa potencjału solarnego dzięki której mieszkańiec sam lub z pomocą ekodoradcy może wyliczyć parametry związane z instalacją solarną
- Modernizacja powiatowych obiektów z uwzględnieniem OZE powinna być wzorem i motywacją dla mieszkańców
- Powinna powstać strona internetowa zawierająca kompleksowe informacje i rady a także informować o wydarzeniach w powiecie
- Park dobrych praktyk – powinien powstać we współpracy przedsiębiorców i przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego – prezentacja nowych technologii, pomysłów, wspólne przedsięwzięcia, miejsca edukacyjne

- Kampania informacyjna z wykorzystaniem maseczek antysmogowych z logo powiatu

3. Działania koordynacyjne

- Bardzo istotna jest koordynacja działań gmin dla poprawy klimatu poprzez wspólne przedsięwzięcia np. organizowanie cyklicznych szkoleń
- Wsparcie merytoryczne dla firm w audycie technologicznym, pomoc przedsiębiorcom w pisaniu wniosków o dofinansowania
- Współpraca powiatów z gminami w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, gdzie rolę dominującą przejmie powiat. Powiat powinien pełnić rolę koordynatora wspólnych działań gmin np. gmina zbiera ze swojego terenu chętnych zainteresowanych inwestycjami proekologicznymi a powiat odpowiada za cały projekt
- Wprowadzenie i koordynowanie współpracy z ośrodkami pomocy społecznej (miejskimi i gminnymi) w celu eliminacji ubóstwa energetycznego
- Bardzo istotne jest zwymiarowanie problemu, czemu może służyć stworzenie strategicznego dokumentu – mapy drogowej transformacji klimatycznej na poziomie gmin - działań na rzecz klimatu
- Angażowanie w działania na rzecz klimatu kluczowych interesariuszy – nie tylko mieszkańców, ale także przedsiębiorców, developerów, zarządców budynków.
- Wdrażanie innowacyjnych projektów pilotażowych we współpracy z biznesem i środowiskiem naukowym – Miasto lub powiat powinien być inicjatorem takiej współpracy
- Ekodoradca powiatowy powinien być osobą koordynującą działania ekodoradców gminnych, powinien nastąpić rozdział zadań ekodoradców, warto podzielić kompetencje na miękkie i twarde Uproszczenie procedur związanych z uzyskaniem pozwoleń, np. na gaz (ludzi zniechęca papierologia i długi czas oczekiwania na załatwienie sprawy)
- Warto podejmować współpracę z odpowiednimi podmiotami życia społecznego. Przykład z jednej z gmin: trudno dotrzeć z informacją do społeczeństwa – o pomoc poproszono kościół
- Usprawnianie ścieżki administracyjnej, -przyspieszenie procedury administracyjnej w działaniach klimatycznych „szybka ścieżka”
- Współpraca gmin i powiatów przy budowie ujęć retencyjnych (dobra praktyka: powiat Tarnów, dofinansowanie dla mieszkańców do budowy urządzeń retencjonujących wodę
- Należy rozwijać i usprawniać transport użyteczny publicznie (angażowanie spółek miejskich), pomoc powiatu w organizacji transportu użytecznego publicznie, planowanie rozkładów jazdy nie tylko w godzinach szczytu ale i w pozostałych

4. Działania inwestycyjne

- Budowa otwartych kąpielisk z wykorzystaniem miejsc naturalnie do tego uwarunkowanych. Dzięki temu poza rolą rekreacyjną dla mieszkańców, miejsca te mogłyby pełnić funkcje nawadniające (w okresie suszy) lub retencyjne (w okresie nadmiaru opadów) jeśli zaistniałaby taka potrzeba
- Konieczne jest solidne i efektywne monitorowanie ruchu drogowego, solidna inwentaryzacja emisji wraz z opracowaniem prognozy (zadanie dla gminy)
- Instalacja stacji pomiarowych, w tych gminach, w których wciąż ich brakuje (np. gmina Limanowa, gmina Mszana Dolna)

- Inwentaryzacja nowopowstających i istniejących źródeł ciepła i przekazywanie tych informacji gminom
- Założenie lokalnego funduszu modernizacyjnego przy udziale banków np. BOŚ

5. Działania legislacyjne

- Dążenie do maksymalizowania pracy zdalnej urzędów. Brak konieczności wizyty w urzędzie i możliwość załatwienia większości spraw drogą elektroniczną w znaczny sposób wpłynie między innymi na eliminację ruchu samochodowego
- Starostwo powinno motywować i inicjować zmiany legislacyjne
- W wielu kwestiach powiaty potrzebują pomocy (np. w kwestii egzekwowania), są bezradne np. w sprawie kontroli składowisk śmieci
- Należy opracować system realnego wsparcia finansowego w zakresie wymiany pieców – stworzyć lokalne programy dla osób fizycznych i podmiotów gospodarczych, np. na inwestycje związane z ochroną klimatu
- Konieczna zmiana procedury instalowania gazu
- Ulga klimatyczna – warto rozszerzyć ulgę podatkową, która już funkcjonuje dla osób fizycznych. Niewiele osób o niej wie, konieczne informowanie
- Konieczne jest inwestowanie w odnawialne źródła energii (jeśli pojawi się pomysł na nową inwestycję należy najpierw zastanowić się jak wykorzystać OZE), ale również w takie problemy jak usuwanie azbestu z elewacji budynków, pomoc w zakresie termomodernizacji